24

FACVLTATIS MEDICÆ DECANI
JO. HADRIANI SLEVOGTII
MED. D. ANAT. CHIR. ET BOT. P. P.
ITEMQVE MED. DVC. PROV.

PROLVSIO INAVGVRALIS,

DE EXCEPTIONIBVS MEDICIS,

SIVE

PERMISSIONE PROHIBITORVM, ET PROHIBITIONE PERMISSORVM.

JENÆ,
Literis EHRICHIANIS.

FACVLTATIS MEDICÆ DECANVS

JO. HADRIAN. SLEVOGTIVS,

MED. D. ANAT. CHIR. ET BOT. P.P.
ITEMQVE MED. DVC. PROV.

B. L. S. P. D.

VT neque moralis philoſophiæ, neque civilis prudentiæ regulæ adeo firmis innituntur theſibus, quin contra illas ex qualicunque perſonarum, locorum, temporum, aliarumque circumſtantiarum mutatione exceptiones inveniri poſſint: ita pleræque de rerum ſublunarium cauſis phyſicis formatæ propoſitiones fluxæ ſunt & inſtabiles; ut quas heri de illis conſtructas demonſtrationes autoritate ſapientum, æternisque & immutabilibus principiis fultas credidisſes, hodie per argumenta æque probabilia labefactatas ruere, & ſic unam veritatem alteram antiquare, novamque veterem plane abrogare videamus.

Haud diſpar fatum premit quoque ſacram *Medicinam.* Cum enim hæc ex philoſophia naturali hactenus non niſi mancas phænomenorum naturalium explicationes acceperit; hinc neceſſario & ipſa canonum ἀντιλεγόντων non minus, quam ἀντιλεγομένων copia gravatur.

Sermo concernit in præſentia tam *theoriam* quam *praxin* huius artis. Vtraque enim quaſi per ætates, hominum mutationibus analogas, progrediens, pro moribus ſeculorum, & ingeniis docentium, variis induta formis ſemper prodiit, & multo aliter olim diſcentibus tradita fuit, cum, relicta Empiricorum ætate puerili, ab Hippocrate epheborum numero aſſereretur; iterumque aliter, ubi per Galenum ab Empirico-

rum

rum & Methodicorum hallucinationibus repurgata, diu juveniliter floreret. Imo hodie tota ars adhuc mira varietate habitus incedit: & quamvis iis, qui ſibimetipſis blandiuntur, ſuosque ingenii fœtus una cum Minerva ex Jovis cerebro pronatos eſſe arbitrantur, ad virilem maturitatem perveniſſe videatur; reipſa tamen ita comparata eſt, ut potius ad iſtius ætatis mores relapſa videatur, quæ, cuſtode remoto, cereum animum in omnes formas flecti ſinit, & præcociter ſibi ſapiens, cum aſperitate rectius monentes ſpernere ſolet.

Poſtquam enim Medici venerandam Galeni atque Rhaſis autoritatem vilipendere, & ſimul Phyſici de Ariſtotelis infallibilitate dubitare auſi ſunt, ſeque ipſos à mancipiorum conditione vindicantes, libertatem cogitandi agendique aucuparunt, jam ad alterum extremum itum eſt; ut ſcilicet quilibet ſibi, pro ingenii ſui capacitate, quodlibet fingendi, plenam poteſtatem datam eſſe arbitretur. Quod ipſum tamen hactenus cum admodum exiguo utriusque diſciplinæ incremento factum eſt; dum cerebra diſcentium farragine equidem novarum ſententiarum adimplentur; ad genuinam autem & perennantem veritatem, ſtabilesque de rebus naturalibus & medicis concluſiones concinnandas, vix tanti momenti auxilia accipiunt, ut, horum intuitu, antiquorum ſapientia tam contumelioſe faſtidiri debeat.

Teſtantur autem haud obſcure de infirmitate ejusmodi principiorum tot altercationes neotericorum, & mutuæ reformationes ſententiarum recenter editarum: ut tyro quidem incertus hæreat, cuinam ſectæ nomen dare debeat; alius autem, penitius inſpiciens momenta priſcæ atque novæ medendi rationis, & ex utraque ſperanda commoda accuratius expendens, fere malit in regia veterum & per tot ſecula probata via progredi, quam pedem in novam & nondum ſatis tritam ſemitam, ſine certa lucri ſpe, inferre.

Naſcuntur ſcrupuli ejuſmodi potiſſimum in mentibus eorum, qui praxin medicam non in cathedra, aut commentario, ubi ſecundum quælibet principia, (ſive ea ſint antiqua Ariſtotelico-Galenica, ſive nova Paracelſico-Helmontiana, & Gaſſendino-Carteſiana, ſive omnium noviſſima, & ex omnibus excerpta Eclectica & Syncretiſtica) ex ore diſerti Profeſſoris in aures auſcultantium, vel ex calamo in chartam, incurabilium morborum curationes, feliciter & tanquam ex fonte, profluunt: ſed in ægro, coram jacente, & voce miſerabili de ſegni operatione pharmacorum conquerente, exercere tenentur. Ibi enim haud raro magis arduum eſt opus, τὸ ὅτι morbi, quam τὸ διότι explicare: ubi Medico nec ex voce decumbentis, nec pulſu aut urina, ipſisque circumſtantibus haurire licet, quod ſatiet animum; ut nempe ſciat, hunc & non alium potius affectum, ex hac & non alia forſan cauſa ortum, nunc talia non vero alia remedia requirere.

Fruſtra tunc invocantur recentia ejuſmodi & quaſi modo genita numina, & piget, plus in horum ſpecioſis hypotheſibus, quam veterum oraculorum fide poſuiſſe: cum tamen conſtet, ab his potisſimum fluxiſſe, quicquid boni in ſemiotica & methodo medendi posſidemus.

Hoc itaque potius agant, quibus antiqua ſordent, ut abſolvant, quæ veterum induſtria perficere nequivit, ut demum firmæ regulæ ponantur, quas hominum ſanationi incumbentes, absque contradictione ſequi poſſint.

Cum enim nemo dubitet, *praxeos nervum atque animam eſſe methodum medendi*, hujus vero ſummum artificium in accurata indicantium cognitione & juſta eorum diſpoſitione conſiſtere, felicemque inde indicatorum inventionem & applicationem preſſo pede ſequi: difficillimum ſimul eſſe conſtat, inventis indicantibus & jam opem ſollicitantibus, medicamenta indicata accommodare, ubi ex adverſo

obſtant

obſtant *contraindicantia*, quæ manum providi Medici violenter retrahunt, eaque vel committere vel omittere jubent, quorum contrarium ab initio ſeſe commendaverat.

Exempla talismodi occurrunt pasſim, quando vel propter connatam ægri ἰδιοσυγκρασίαν; vel præter naturam acquiſitum ſtatum corporis peculiarem; vel ob moroſitatem ejus ac conſvetudinem à puero; vel denique propter emergens aliquod novum ſymptoma, ejusmodi res concedi debent, quæ in caſu ſimili per leges medicas prohibentur; rurſusque talia vetantur, quæ, ceu adiaphora, alias haud ægre conceduntur.

Ex his quædam communia ſunt, quædam rarius occurrunt, ut de eorum nonnullis in utramque partem diſputari poſſet. Sic quamvis noxia ſit febrientibus obſtructa alvus, ejusque recluſio & concedatur pasſim præcipiaturque: nemo tamen eam absque præſentisſimo vitæ periculo tentabit, ubi in variolis expellendis natura occupatur. Venæſectio juvat equidem febricitantes: ſed poſt diem tertium vel quartum in malignis ſtat inter prohibita. Eandem gravidis periculoſam judicat Hippocrates, S. 5, aph. 31, cum tamen hodie per omnes menſes cum fructu concedatur. In pedibus ſecant venas, qui menſtrua cieri volunt; ſed interdicenda eſſe junioribus iſta loca, docuit plus vice ſimplici recurrens obſervatio, à varicibus poſtmodum geſtationis tempore affligi crura; quia natura ſemel ſibi apertam portam denuo recludi poſtulat.

Par ratio eſt emeticorum, quæ licet ſtomachum egregie à cruditate liberent, complures tamen contradictiones ſuſtinent; ut nec hæmoptyicis, nec herniofis, nec uteri prolapſum patientibus præſcribi ſoleant, niſi aliud ſumma ſvadeat neceſſitas. Comederant enim ante triennium octo perſonæ, unius familiæ, fungos malæ notæ, & cum jam anxia cordialgia, vertigine, obſcuratione oculorum, tremore ar-

tuum, ſudore frigido & nauſea inani laborarent, per tartarum emeticum, in multa aqua tepida dilutum, cum fructu purgabantur; quamvis tres ex iſtis, ob ſupra recenſitos morbos contraindicantes, ad vomitoria non magis aptæ eſſent, quam gravidæ in ultimis geſtationis menſibus eſſe ſolent. Sed ne has quidem ab iisdem immunes manere poſſe, præter alias, nos docuit honeſta fœmina, quæ toties cordialgiam tolerare cogebatur, quoties pernæ eſu appetitui gratificata erat; à qua tamen ipſam vomitus, per digitum faucibus immiſſum excitatus, facile liberabat. Cum vero ſub finem octavi à conceptione menſis, ex conſveto errore diætæ, denuo acerbo ſtomachi dolore torqueretur, multaque remedia fruſtra adhibita eſſent, nec gulæ titillatio ventriculum evertere valeret, tandem jam laudatum emeticum antimoniale in uſum vocare opus erat.

Noſtrates vinum à puerperis & lactantibus longe removent: ne iſtis noceat, ceu vulneratis & febribus obnoxiis; has vero lacte privet. Sed aliter ſolent facere, qui ſuis, ſtatim poſt enixum, bonum ejus hauſtum offerunt; ut purgamenta uterina rectius procedant, & ſic dolores poſt partum avertantur; vigetque inter mulieres Helvetiæ opinio, haud abſque potu vini lac produci; ut proinde earum quaſdam id audacter, vilisſimo licet pretio emtum, largiter ingurgitaſſe viderimus. Similiter nec apud plebem matres ſe patiuntur perſvaderi, ut pueris non amplius vinum porrigant, quando variolis incipiunt laborare: cum id ætati huic & imminenti febri acutæ parum proſit.

Lacte interdixit Cous febricitantibus, S. 5, aph. 64: quis vero ipſis non concedet ejus potum, ut in ſtranguria, ex cantharidibus, ipſis applicatis, ſuborta, ſolatium accipiant. Ambrata, moſchata ſimilisq; farinæ odorifera mulieres pleraſq;, & viros quoque hypochondriacos nonnullos non æque, ac male olen-

tia,

tia, inque his caſtoreum inprimis & aſam fœtidum, ferre poſſe, eſt notiſſimum: ſed dantur tamen ſequioris ſexus individua, quæ læduntur à caſtoreo,& contra ea à ſvavioribus reficiuntur. Tormina parturientium ſunt nonnunquam præmatura, & probe diſtingvenda à legitimis. Illa enim ocysſime ſedari debent, per carminativa, anodyna &c. niſi ex partu difficili matrem cum fœtu perdere voluerimus. Hæc vero ſunt conatus naturæ, fœtum expellentis, & prohibent ſiſtentia; quamvis primiparæ nonnunquam talia poſtulent; ſed augenda potius ea ſunt per medicamenta, ubi langvent & parcius redeunt. Nonnunquam tamen conceduntur ſopientia, ut v.g. per eſſentiam theriacalem & anodynam, theriacam item cœleſtem & olea paregorica, nimios, & interdum jam per unum, duos, tresve dies fruſtra continuatos anxios labores mitigemus; donec parturiens vires recollegerit, fœtusque ſitum acceperit commodiorem; unde enixus poſtmodum fit expeditior, ut quandoque, ope trium vel quatuor validiorum conatuum, quadrantis horæ ſpatio abſolvatur.

Quod dicemus de arſenico, veneno iſto erodente, & viſcera colliquante, naturæ adverſo, & merito à gravisſimis autoribus reprobato; quamvis ab Agyrtis ad ʒ ß & ultra innoxie bibatur. Sed nihilominus tamen ipſi locus conceditur inter febrifuga, eſtque adverſus tertianam & quartanam euporiſton, & ſpecificum quaſi, reliquis omnibꝰ certitudine effectus palmam præripiens. Modo vitentur corpora jamdudum cachectica, phthiſicaque, aut ad vomendum minus idonea, & detur in doſi parva, ad gr. j, vel unum cum dimidio, cum theriacæ Andromachi aut cœleſtis juſta portione, & multo vehiculo ſimplici, die intermisſionis pariter ac paroxyſmi, haud diu ante accesſionem, haud in principio morbi, & comitatum aliis convenientibus, balſamicis, amaris, roboranti-

rantibus, abſorbentibus, non æque ſalinis. Poſſumus nominare in inſtanti minimum quinquaginta perſonas, feliciter à duabus vel tribus doſibus ſanatas, & adhuc ſine ulla labe, ab arſenico derivabili, viventes. Phænomena ejus uſum ſequentia non ſunt ejusdem qualitatis. Sunt qui per pluſculas horas nauſea, & quadam ſingulari moleſtia circa præcordia inde afficiuntur, alii citius & poſt horæ lapſum quietem recipiunt. Nonnulli vomunt, quidam ad latrinam pelluntur, multi vix inde male afficiuntur. Dederamus ante quinque annos uxori Joannis Starkii, Fabri, bolum pro duabus doſibus, tria grana arſenici continentem: cujus partem dimidiam mater aſſumebat, dimidium autem alterum filius ſexennis, clam matre, devorabat, absque ullo inde ſequente incommodo, niſi quod ardorem aliquem, quaſi à pipere, non diu durantem, ſe in faucibus percepiſſe diceret.

Sufficiant hæc exempla, ad oſtendendas varias regularum medicarum exceptiones contraindicantes, tumultuarie recitata; qvibus adhuc unum itemque alterum problema practicum ſubjunxiſſemus, incerti, an expeditius, qui modernorum dogmata ſectantur, quam antiquis adhuc faventes, reſponſuri ſint: niſi alia reſtarent expedienda, quorum occaſione hæc voluimus præfari.

Nimirum cum clariſſimus & honorum doctoralium digniſſimus CANDIDATUS,

JOAN. JACOBUS BAIERUS,

Jenenſis,

futuro die Veneris de CAPILLIS publice & ſolenniter ſit diſputaturus, mos bene receptus, & ratio officii mei præſentis poſtulant, ut laudatisſimum hoc inſtitutum decenter ſignificetur,

ficetur, ſimulque hiſtoria ſtudiorum Candidati noſtri breviter recenſeatur. Natus eſt Jenæ, d. 14. Jun. A. O. R. MDC LXXVII. Patre quidem viro ſumme reverendo, D. JO. GVILIELMO BAIERO, Theologo excellentisſimo, primumque in hac, poſt in Halenſi Academia P. P. famigeratisſimo, tandem Vinarienſium Eccleſiarum Superintendente Generali longe meritisſimo; ſed, cum irreparabili orthodoxæ religionis noſtræ damno, in flore ætatis è vivis ſublato. Matrem habuit ANNAM CATHARINAM, conſummatisſimi Theologi, JO. MVSÆI, filiam, Matronam, dum vivebat, pietatis, prudentiæ & humanitatis laude admodum conſpicuam. Curarunt autem optimi parentes ſedulo, ut noſtri animus ſtatim à teneris pietate & bonis literis imbueretur. Quapropter ipſum primum informationi diverſorum Præceptorum domeſticorum, poſtmodum autem præclarisſimi Fac. Phil. Adjuncti, & Scholæ Senatoriæ Rectoris meritisſimi, M. JO. LAVTERBACHII commiſerunt: cujus fidelis ad ſtudia humaniora manuductio, per aliquot annos continuata, effecit, ut mature altioris indaginis ſtudiis aptum redderetur ingenium, mira ſolertia & rara in apprehenſione rerum utilium felicitate, morumque ſuavitate præditum.

Receptus in ordinem Studioſorum, ſub finem anni MDC XCIII. Rectore Magnifico, D. FRIDEM. BECHMANNO, Theologo incomparabili, Seniore hujus Academiæ gravisſimo, animum non ad Medicinam ſolum, ſed ſimul etiam accuratam Philoſophiæ cognitionem applicavit, inque Matheſi, Phyſica ac Logica viros & Profeſſores celeberrimos, SCHMIDIOS, HAMBERGEROS atque TREVNEROS haud perfunctorie auſcultavit. In botanicis ſecutus eſt B. D. WOLFFIVM, & D. CHRISTOPHORVM GVNTHERVM SCHELHAMMERVM, hodie Profeſſorem Kilonienſem primarium celebratisſimum.

Seorſim autem veneratur magnif. D. WEDELII dexterrimam informationem, quam publice pariter ac privatim in plerisque theoriæ & praxeos Medicæ partibus utiliſsimam expertus eſt. Nec ſilentio præteriri patitur, ſingulare illud emolumentum, quod ex humanisſimis colloquiis & ſolidis diſcurſibus magnif. D. CRAVSII ſtudiis ſuis acceſſiſſe gratus teſtatur.

Tantorum virorum doctrina ſolidisſima ultra quadriennium innutritus, illuſtrem Fridericianam petiit, & ibidem quoque prænobiliſſ. & excellentiſſ. Profeſſorum, Fautorum meorum æſtimatisſimorum, doctrina haud impari ſucceſſu uſus eſt. Deprædicat autem inprimis D. HOFFMANNI accuratisſimas prælectiones in materiam Medicam, & Collegium caſuale, nec non demonſtrationes phyſico-mathematicas; dignisque ſimul laudibus proſequitur egregia experimenta chimica, quæ D. STAHLIVS peculiari collegio, ſummo cum applauſu, exhibuit.

Vt autem tot ſalutaria præcepta, ex ore Doctorum ſuorum hauſta, intimius ſibi applicaret, non minus hic, quam Halæ, cum privatos intra parietes, tum in auditoriis publicis crebro opponentis & reſpondentis munere fuit functus, & ubiq; encomia eximie docti modeſtique Philiatri reportavit. Nominabimus autem tantum typis exſcripta ſpecimina; quorum primum de *Excidio Sodomæ*, in Halenſi, alterum de *Tranſitu Iſraelitarum per mare rubrum*, in noſtra Academia, ſub præſidio dilectisſimi ſui Fratris, M. JOH. GVILIELMI BAIERI, Facultatis Phil. Adjuncti præclarisſimi vendilavit. Tertia vice octavam diſputationem Exercitat. pathol. therap. magnif. WEDELII, & mox eod. præſide doctam de *Ambra* diaſcepſin defendit: quibus aliam, ſub moderamine HOFFMANNIANO habitam, de *Salivæ neceſſaria inſpectione* ſuperaddidit.

Jactis itaque egregiis fundamentis, ſub initium veris, anni

anni præteriti, diſſitas quoque Academias, (poſtquam in vicinis Lipſienſi, atque Erfurtenſi Machaoniæ artis Antiſtites celeberrimos jam ante ſalutaſſet) Kiloniam puta, Roſtochium, Pernaviam in Livonia, Regiomontum & Wittebergam videre decrevit, & ubique ſingularem benevolentiam doctrina & humanitate maximè conſpicuorum virorum expertus fuit.

Tandem ante paucos menſes patriis laribus redditus, ab amplisſima Facultate Philoſophica nobili *LAVREA MAGISTERIALI* exornatus eſt; cum paulo ante à noſtro Collegio, haud ſine gratulatione, in numerum Candidatorum receptus eſſet, & quidem me interprete, cui ſatis ſuperque innotuerat indoles inſignis hujus Juvenis, quanta ſedulitate ſingulas Profesſionis meæ partes, me præſente & vidente, pertractaverit, quantaque alacritate animi judiciique acrîmonia, domi æque ac publice, ſub meo præſidio diſcusſioni expoſitas theſes impugnaverit defenderitque.

Superavit autem Candidatus noſter jam duo privata examina, & ex decreto Collegii noſtri perendie, DEO volente, Præſidio CRAVSIANO munitus, cathedram publicam conſcendet.

Quem actum ut Magnificus Dominus Rector, Comites Illuſtrisſimi, Proceres Academiæ, Hoſpites omnium ordinum honoratisſimi, inclytusque commilitonum ordo præſentia ſua ſolenniorem reddere velint, eſt quod ſubmiſſe, officioſisſime & amice ab ipſis peto. Dab. ſub. Sigill. Facult. d. XXVIII. Maji, M DCC.

L. S.